

a jövőnkéről

„Csak a jövőnk biztos, a múltunk mindig bizonytalan” — mondta urunk, a professzor, de gyanítom, ő is idézte valakitől. Gondolom, a politikusok mélyen egyetértenek a mondat első felével — hiszen mindig minden politika saját biztos sikerét, egyedül üdvözítő voltát hangoztatja —, de nem hiszem, hogy valaha is kimondanák a második részt. A politikusok általában a történelem megváltoztathatatlanságáról beszélnek, s rendszerint maguk változtatják meg a történelem értelmezését.

A történelem ugyanis több, mint a tények, az események. A történelem mindezek felfogása, értékelése. Ha tetszik, így lehet elkülöníteni: történelem az, amit már fel lehet fogni, értékelni lehet. Tudni talán sohasem lehet.

A múlt átértékelésének legelterjedtebb formája a nagy elődök átértékelése. Egyeseket újra (vissza)idézzük, másokat lehordunk, megint másokat felemelünk. És aztán a jövőről kezdünk el beszélni, hiszen ahhoz, hogy előre valamit is lássunk, ebből tisztán szemmel hátrafelé kell pillantani. Persze a jövőnkörül érdemlegesen mondani nehéz. Működnek jövőkutatók (régén jósnőknek hívták őket), de semmi biztosítékunk arra, hogy érvényes-e, amit mondanak. Mert a jövőre következtetni nem lehet. Csak álmodozni róla, latolgatni — s ettől az azt többet is: készülni rá.

Ebben azonban a múltnak nem példának kell lennie, csupán tanulságnak.

—okta—

Főiskolai tanszékvezetők

A gyakorló iskolák igazgatói

Ha egy sorozat egyszer elkezdődik, bizonyosak csak abban lehetünk, hogy előbb-utóbb úgys vége szakad. Ennek értelmében a Juhász Gyuláról elnevezett tanárképző főiskola tanszékvezetői bemutató sorozatunkat itt és most berekesztjük. Egy kerek esztendő leforgása alatt, novembertől novemberig Moholi Károly, Hézsó Ferenc, Békési Imre, Pordány József, Dózsa József, Müller József, Nagy Pál, Kocsondina Békési Márta, Lengyel Zolt, Szendrei János és Klein Sándor tanszékvezetői munkásságát ismerhették meg az olvasók. Mivel pedig a főiskola tanszékei s gyakorló iskolái egymás nélkül el sem képzelhetők, magától értetődő, hogy e sorozatot az I. és II. számú gyakorló általános iskolák igazgatóival: Buda Viktoriával és Veszprémi Lászlóval folytatott beszélgetés zárja.

*

Első kérdésünk kis híján „partatlan” válaszlehetőséget biztosít: milyen eredménnyel működnek együtt a főiskolai tanszékek és gyakorló iskolák?

— Biztosíthatom: igen jó eredménnyel — válaszol Veszprémi László. — Némi túlzással azt is mondhatnám: az igazgatóknak csak annyi a munkája, hogy ne akadályozza a tanítást... Sok nevelőnk tanít a főiskolán, s a szak tudással párosult elengedhetetlen személyes kapcsolatok meghozzák a maguk eredményeit. Tankönyvek, nívós szakcikk szerzői is vannak nevelőgárdánkban, ami egyértelműen a módszertani, pedagógiai hozzáértés magas fokát jelzi.

— Önök szerint mi a tanszékek erőssége: a szaktudományi vagy a metodikai oldal?

— Úgy tapasztaljuk — mondja Buda Viktoriával —, hogy a gyakorló tanítást végző hallgatók az egyes tárgyak tényanyagának minél pontosabb átadására törekednek, tehát erős a szaktudományi irányultságuk. Később aztán az átadás mikéntjére és hogyanjára is nagyobb gondot fordítanak, azaz igyekeznek tudatos pedagógussá válni.

Veszprémi László: — Nyilván nemcsak én tartom fontosnak a különböző módszertani eljárások ismeretét. Egy új fogalom megtanításának megvan a maga szabályai. Ezek a szabályok nem öncélúak; ha eltérünk tőlük, nem alkalmazzuk megfelelően őket, akkor az eredmény elmarad. Hiába tudja valaki a főnévi igenévszót, ha magát a főnévi igenevet sem képes megtanítani. Szintén egészen más dolog tanítani tudni, mint a tanításról előadást

tartani. Ez utóbbi tény időnkénti feszültségeket is eredményez, mert szakvezetőink a gyakorlatban néha jobban tudják: mit, miért és hogyan, mint a tanszék tantárgypedagógusok. Nagyon jónak, sőt követendőnek tartom a harmincas éves modelljét, amelyben elmélet és gyakorlat nem képezett két különálló egységet; úgy tűnik, gróf Klebelsbergnek egyben-másban igaza volt.

— Imént szóba került a szakvezetés. Tulajdonképpen mi alapján és hogyan lesz valakiből gyakorló iskolai szakvezető tanár? Mely részintézmény szakembereinek véleménye a fajsúlyosabb e kérdésben: a gyakorló iskoláké vagy a tanszékeké?

Buda Viktoriával: — A szakvezetés mint olyan, megpályázható. Szükségeltetik hozzá a sokéves gyakorlat, ami már eleve föltételez bizonyos rátermettséget. Személyesen is meggyőződünk a pályázó alkalmosságáról, hiszen fontos tudni, mennyire „nyitott” a gyerekek felé, s ezzel együtt mennyire képes a munkát irányítani. Lehet, az idén némileg már változott a helyzet, de a tavalyi gyakorlat például az volt, hogy az illető tanszék metodikusának és a gyakorló iskola igazgatójának egy tagjának közös véleménye alapján lett szakvezető a pályázó kolléga vagy kartársnő. Ezt megelőzően azonban kikértük a városi szaktanácsadó véleményét is.

— Az I. gyakorló iskola és a tanszékek együttműködésének eredményét már ismerjük. Önöknél, a II. gyakorlóban mi a helyzet ezen a téren?

— Olyan még nem fordult elő, hogy szükség esetén ne segítettük volna egymást.

FARKAS CSABA

Konferencia — Erdély történetéről

Az Erdély története című háromkötetes összefoglaló monográfiáról október 9—10-én Debrecenben rendeztek tudományos konferenciát. Ki gondolta volna, még akár öt évvel ezelőtt is, hogy a magyar történetírás eljuthat odáig, hogy — mint most Debrecenben — tizenhat neves képviselője Erdély különböző korszakainak történetéről együtt, egy helyen, két napig egyfolytában tárgyalhat, vitatkozhat? Hiszen néhány éve még kísértett (például a szegedi egyetem bölcsészkarán) a „nacionalizmus elleni” boszorkányüldözés, amely nem más, mint a proletár internacionalizmus rákosista, torz értelmezése, amely nacionalistának nevezi a mindenütt élő magyarság sorsa és története iránti jogos érdeklődést, még akkor is, ha ez tudományos jellegű. Ilyenféle fölszólalás most is volt Debrecenben, mégis, mint ahogy az Erdély története című monográfia, úgy a róla rendezett konferencia is áttörést jelent a mai magyarországi történetírásban.

Mielőtt leírnánk néhány fontos tanulságot, az alábbiakban ismertetjük a legjelentősebb hozzászólásokat. Bevezetőjében Rác István professzor joggal állapította meg, hogy a nagy monográfia szerzői a „kompromisszumos megoldásokat” többnyire kikerülték, viszont tisztességesen vitakoztak a más szemléletet vállaló román kollégákkal. A magyar történetírás nem élhet az „öncsonkító szemlélettel”, egészséges nemzeti önbecsülésre van szükségünk. Az első szekció Erdély történetét a 16. századig tekintette át. Balla Lajos Dacia „rómaiságáról” beszélt, s Ion Rusu román régész álláspontját ismertetve a dáciai helynevekről, majd megállapította, hogy Dacia kiürítése után latinul tudó népesség nem maradt a tartományban. Fodor István megállapította, hogy a régészeti leleteket másképpen értékelik Magyarországon és Romániában, ezért a monográfia szerzőinek meg kellett tisztítaniok a tényeket a különféle ideológiáktól, s ez sikerült. A második szekció: Erdély története a 16—18. században. Benda Kálmán úgy vélte, hogy ez az időszak „az egyik legneurálisabb pontja a magyar—román történelmesvitának”. Megítélés szerint — s ezzel nagyon is egyet kell értenünk — Erdély mentette át a magyar művelődést, s erről részletesebben kellett volna írniok a szerzőknek, a román álláspontot is ismertetve. Egyes szerkesztési hiányosságokra is fölhívta a figyelmet. Végül egy döntő kérdéssel szölt: van-e utánpótlás az erdélyi történelem megírására a fiatal történészek körében? Barcza József református teológiai kutató professzor hiányolta a magyarországi történészekről, irodalomról a peregrináció-kutatást, egyben több kitűnő erdélyi magyar történészt említett — Tonk I., Szabó M. — akik komoly eredményeket értek el. Megállapította, hogy a kötetben nem kapott megfelelő hangsúlyt a vallási tolerancia bemutatása. A harmadik szekcióban — Erdély története a 18—19. században — Wellmann Imrétől és Takács Pétertől gazdaság- és társadalomtörténeti előadást hallhatott a közönség, Szabad György és Barta János pedig kitűnő politikátörténeti hozzászólásban beszélt a felvilágosult abszolútizmus erdélyi vonatkozásairól és az Erdély-unió kérdéseiről. A negyedik szekcióban — Erdély története az első világháború után — L. Nagy Zsuzsa a két világháború közötti polgári progresszióna erdélyi és magyarországi kapcsolatairól szölt. Fülöp Mihálynak a Sebestyén-misszióiról, s ennek kapcsán a második világháború utáni magyar—román határról tartott előadásában fontos, a nagyközönség előtt mindenképpen új adatokat hozott a Groza-kormány, illetve a szovjet, amerikai és francia álláspontokról a határkérdésben. Megállapította, hogy egyedül a Szovjetunió támogatta a trianoni határ visszaállítását, a nyugati hatalmak „bűntudattal el-leneztek”. Bizonyító erővel mutatta be a magyar külpolitika kényszer-pályáját 1945—1946-ban.

A konferencia végén, a vitában Gunda Béla professzor a magyar—román néprajzi hagyományok összefüggéseiről beszélt. Egy középiskolai tanárként a két háború közötti és az 1945 utáni romániai magyar iskolarendszer változásairól hozott sok új adatot, amelyeket valahol publikálni kellene. Egy hozzászóló udvariasan visszautasította Pach Zsigmond Pál akadémikus azon szavait, melyek szerint az Erdély 1918—19-ben című disszertációja nacionalista, sovíniszta és irredenta hangvételű.

Köpeczi Béla főszerkesztő, miniszter zárszavában hangsúlyozta: az Erdély története tárgyilagosa leírása a múlt eseményeinek, széles körű forrásbázisra támaszkodva készült el, s nélkülözi a vitának azt a formáját, amivel egyes helyeken fogadták. Bejelentette a monográfia 3., majd negyedik, átdolgozott kiadását. A politikusi kijelentette, hogy történelmi kérdésekben vitakozunk, ám Magyarország nem törekedik területi revízióra. Fontos az a megállapítása, hogy nem lehet lezárnak tekinteni a nemzetiségi kérdés tudományos vizsgálatát. Több részletkérdéssel szölv, a miniszter kiemelte, hogy például az 1945 utáni időszakról még a fő folyamatok ábrázolása is nehéz volt az adatok hiánya miatt. Befejezésül a magyar nemzeti tudat megerősítéséről szölt, s kiemelte, hogy ebben a történelemnek nagy a felelőssége.

A fentiekhez hozzá kell fűzünk, hogy az Erdély története elérte a célját: sok új tudományos kérdés merült föl, amelyet a szerzők fölhasonlíthatnak, valamint az ülésszak az egész magyarság figyelmét Erdély történetére és jelene felé fordította. Fontosnak tartanak többen, ha az erdélyi magyar történészek is megjelenhetnek az ilyen tudományos konferenciákon. Egy másik javaslat: folytatni kellene az Erdély történetét tárgyaló konferenciákat, akár 2-3 évenként, más-más magyar városban megrendezve, hiszen tudományos dolgozatok folyamatosan készülnek, a lakosság igényli ezt, mi gátolhatja hát a folytatást?

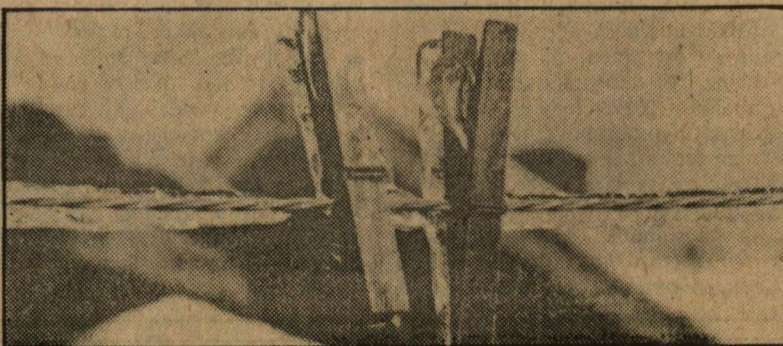
RAFFAY ERNŐ

Hírek

A Szegedi Orvostudományi Egyetem KISZ-klubjában november 26-án 16 órakor dr. Maurer Mária adjunktus az Egészségmegőrzésről tart előadást. Ezt követően Császárné Benke Mária a jóga titkairól beszél, majd ételkülönlegességeit mutatja be. Az érdeklődők meg is kóstolhatják a specialitásokat.

A JATE-klub koncertsorozata keretében november 17-én a nyugat-berlini kamarazenekar adott barokk zenei hangversenyt. A következő koncertre december 8-án este 9 órakor kerül sor a JATE központi épületének aulájában. Ezen Luigi Caselli olasz zongoraművész lép fel.

Vincze László: Csendélet

A másik Végh-per

Ítéletet hirdettek az Örstereicher Emil kontra Végh Antal perben, a bíróság az írótl rágalalmazás vétségében elmarasztalta, és 42 ezer Ft pénzbüntetéssel sújtotta. Ha nem fizetne, 140 napra elzárják. Nem tudom, az ügy ezzel lezárult-e, hiszen Végh az ítélethirdetés közben kirohant, s a jogászok szerint ezt fellebbezésnek kell értelmezni.

A dolog ismeretes, de azért nézzük át még egyszer a sztorit. Végh Antal író, aki könyveiben lankadatlanul pletykálja országát (-világát?) hallomásait a magyar foci csinytevéséről, interjút adott egy holland újságírónak. A beszélgetés megjelent (másnap!) a lapban, benne a szenzációs leleplezés: a magyar—holland 0:1-es VB selejtezőt eladtuk, 5-6 magyar játékos pénzelt le ellenfelünk — mégpedig Örstereicher Emil közvetítésével. A Spanyolországban élő menedzser úgy gondolta, ez már több, mint pletyka — ez bizony rágalom! Becsületének helyreállítása érdekében pert indított. Nos, ez a per zajlott le a minap. A bizonyítás archimedeszi pontja az volt, elhangzott-e a fenti mondat Végh Antal szájából? Ilyen formán a koronatanú a (csak alapfokú nyelvvizsgálóval rendelkező) tolmács (?), Mikes Zsoltné volt. A vád képviselője azt hangoztatta, hogy az asszony végül is igennel felelt, a vádlott védője rámutatott, hogy a fordított vallomása ellentmondásos, s ezért nem mérhető. A bíróság az írótl bűnösnek találta, többek között azért, mert a tárgyalás során „nem egy esetben a bíróság előtt is hangoztatta, Örstereicher fizette ki a játékosokat a bundáért.”

Eddig a mese. Az azonban már vastag magyar valóság, hogy a vádaskodás és a bizonyítási eljárás egy mellékes körülmény körül forgott. Senki sem azt firtatta, hogy a meccset tényleg eladták-e a hollandoknak, hanem azon huzakodtak, hogy mondta-e ezt egy magyar író egy holland újságíró előtt. Pedig a döntő (ha itt nem is perdöntő), sőt az egyetlen értelmes kérdés az volna! A bírói szék elé kellene idézni a magyar válogatott játékosait (az összeállítás ismeretes), a szövetségi kapitányt (akkor még volt) a magyar meg a holland vezetőket, és kinyomozni: volt szörmeskabát vagy se. A mostani per azon a — teljességgel bizonyítatlan — föltételezésen alapszik, hogy se, vagy ha mégis Örstereicher Emilnek semmi köze hozzá. (Ellenkezű esetben ugye nem rágalmazásról, hanem tömegtájékoztatásról van szó.) A magyar és a holland focit feltömlendzser sem az sérti, hogy esetleg megvették a meccset, csak az, hogy — állítólag — ő adta el. Persze ahhoz, a másik perhez bizonyítékok is kellene, nem volna elegendő a bátorság (?). Meg aztán az is lehet, hogy sokaknak kényelmetlen precedenst teremtene. A magyar futballvilág, helyesebben futballország ügyeinek ilyen gyökeres, és törvényes keretű vizsgálatával talán túl magas székek kerülneek sűpedős talajra (a stabilizáció érdekeit se szolgálva), így hát marad a magyar megoldás, buzgón engedjük felszínre a mellékes problémákat, s gondosan tömjük el az igazán fontosakat. Maradnak a 42 ezres, 140 napos, a filléres felelősségek.

Marad a kelet-európai szokásrendszer.

—okta—

SZEGEDI EGYETEM

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP és KISZ-bizottságainak lapja

Felelős szerkesztő:

GRÓF RÓZA

Szerkesztőség: 6720 Szeged,

Dugonics tér 12. Telefon: 12-119

Megjelenik havonta kétszer

Ara: 2,30 forint. Előfizetési díj

egy évre 36,80 forint

Terjesztik az intézmények KISZ-

és szakszervezeti bizottságai

Kiadja a Csongrád Megyei

Lapkiváló Vállalat, Szeged,

Tanácskoztatószobák útja 10. 6740

Telefon: 24-633. Telex: 82-282

Felelős kiadó:

Kispál Antal igazgató

Szegedi Nyomda Szeged,

Bajcsy-Zsilinszky u. 28. 6720

ISSN: 0230-791X

1987. X. 27. — 5138

Felelős vezető:

Surányi Tibor igazgató